

INTISARI

Keberadaan bahasa sangat diperlukan oleh manusia dalam kehidupannya untuk dapat berkomunikasi dengan orang lain. Penggunaan bahasa berbeda-beda tergantung kondisi, tempat dan lawan bicara. Remaja merupakan salah satu bagian masyarakat yang menggunakan bahasa. Seiring perkembangan zaman penggunaan bahasa di kalangan remaja semakin beragam. Di sisi lain, kemajuan teknologi membuat penggunaan internet yang semakin meningkat. Selain media sosial dan aplikasi *chatting* saat ini ada juga *webtoon* yang sedang populer di Korea. *Webtoon* adalah salah satu karya yang sedang digemari oleh orang Korea terutama kalangan remaja. Penelitian ini akan menganalisis jenis dan pembentukan ekspresi bahasa remaja Korea yang muncul dalam *webtoon* berjudul *Yeonae Hyeongmyeong* episode 1-100. *Webtoon* ini bercerita tentang kehidupan remaja SMA di Korea. Berdasarkan polanya dialog yang dilakukan oleh tokoh *webtoon* tersebut diklasifikasikan menjadi enam, yaitu *bisokeo* (vulgarisme), *tongsineoneo* (bahasa telekomunikasi), *wegugeo* (murni bahasa Inggris), *konglish* (campuran bahasa Korea dan Inggris), *yakeo* (singkatan), dan *yuhaengeo* (kata populer).

Setelah diklasifikasikan menjadi enam jenis kemudian masing-masing pola dianalisis berdasarkan ciri pembentukannya. Pada analisis *bisokeo* ditemukan ciri pembentukan berupa kata tunggal, kata majemuk, kata derivatif, dan frasa nomina. Pada analisis *tongsineoneo* ditemukan ciri pembentukan berupa kata tunggal dan frasa verba. Selanjutnya pada analisis *wegugeo* diperoleh ciri pembentukan berupa kata tunggal dan frasa verba, pada *konglish* ditemukan ciri kata majemuk, kata derivatif, dan frasa nomina. Pada analisis *yakeo* ditemukan ciri pembentukan kata tunggal dan frasa (nomina, verba, dan bentuk lain). Terakhir, pada analisis *yuhaengeo* ditemukan ciri pembentukan kata tunggal, kata majemuk, kata derivatif, dan frasa (nomina, verba, asjektiva, dan adverbial). Setelah diklasifikasikan berdasarkan jenis dan diperoleh ciri pembentukan masing-masing pola ditemukan hasil baru bahwa beberapa pola ekspresi bahasa remaja dalam *webtoon* tersebut tidak hanya masuk dalam satu jenis klasifikasi. Beberapa pola mengalami tumpang tindih klasifikasi dan masuk dalam dua atau tiga jenis klasifikasi.

Kata kunci: bahasa remaja, *webtoon*, *Yeonae Hyeongmyeong*, vulgarisme, bahasa telekomunikasi, *konglish*, singkatan, kata populer

ABSTRACT

In society, people need language to communicate with other people. Depending on condition, location, and other party, language's way of using is different. Teenager is part of society who uses language. In teenagers' circle, using language is varying along side with era development. On the other side, technology advancement makes internet usage increase. Besides social media and chatting application, there is webtoon which is popular nowadays. Webtoon is one of creations which Korean like, especially teenagers. This research analyzes type and form of teenager's language expression which appear on *Yeonaehyeongmyeong* webtoon from 1st-100th episode. This webtoon tells about high school students' live in Korea. Based on dialog's patterns that this webtoon's characters use, it was classified into six which are vulgarism (*bisokeo*), telecommunication language (*tongsineoneo*), foreign language (*wegugeo*), konglish (Korean language and English), abbreviation (*yakeo*), and popular word (*yuhaengeo*).

After classifying these, each pattern was analyzed based on their characteristics and resulted in overlapping of every classification teenager's language. In *bisokeo* analysis, it is found formation characteristics which are single words, compound words, derivatives words and noun phrase. In *tongsineoneo* analysis, it is found formation characteristics which are single words and verb phrase. Then in *wegugeo* analysis, it is found formation characteristics which are single words and verb phrase. In *konglish* analysis, it is found formation characteristics which are compound words, derivatives words, and noun phrase. In *yakeo* analysis, it is found formation characteristics which are single words, and phrases (noun, verb, and other types). In *yuhaengeo* analysis, it is found formation characteristics which are single words, compound words, derivatives words, and phrases (noun, verb, adjective and adverb). After classified into types and found each pattern's formation characteristics, it is found new result that some teenager language expression patterns in the *webtoon* aren't only included in one type of classification.

Keyword: teenager's language, webtoon, Yeonaehyeongmyeong, vulgarism, telecommunication language, konglish, abbreviation, popular word

초록

언어는 타인과 의사소통을 하기 위해 인간에게 꼭 필요한 것이다. 언어는 누가 사용하느냐 어디에서 사용하느냐에 따라 다르다. 의사소통을 하기 위해 언어를 사용하는 세대 중 청소년이다. 시간이 지나면서 청소년들이 사용하는 언어의 형태는 달라진다. 한편 정보화 기술이 발달하여 인터넷 사용이 증가하고 있다. SNS 과 채팅 어플 이 외에 요즘 한국인들, 특히 청소년들에게서 웹툰이라는 작품을 큰 관심을 받고 있다. 본 논문의 초점은 웹툰 ‘연애혁명’ 1-100 화에서 나타난 한국 청소년들이 쓰는 언어 표시의 종류와 형태를 분석한다. 이 웹툰은 한국 고등학생에 대한 이야기를 다루고 있다.

자료에서 사용된 고등학생들이 일상생활 언어를 비속어, 통신언어, 외국어와 콩글리시, 약어, 그리고 유행어 형태로 분류했다. 웹툰 ‘연애혁명’에 쓰여진 비속어는 단일어(명사, 동사와 표준어에서 음절과 음운을 탈락시킨다), 합성어(동사와 동사N+N), 파생어와 명사구의 형태 특징이 나타난다. 통신언어는 단일어(모음 탈락, 원형보다 짧게 쓰기, 어휘 끝에 자음 첨가, 한글 교체하기, 음소 교체, 자음 탈락, 등), 동사구, 한글을 이모티콘으로 사용, 그리고 띄어쓰기 없이 표기하는 특징이 나타난다. 외국어는 단일어와 명사구의 형태가 나타난다. 콩글리시는 합성어, 파생어와 명사구로 이루어진 형태가 나타난다. 약어는 단일어(첫 음절과 끝 음절만 쓰기), 명사구(머리음절만 따기, 첫 음절과 끝 음절만 쓰기, 첫 음절과 가운데 음절을 쓰기), 동사구(머리음절만 따기, 등)의 특징이 있다. 마지막으로 유행어에 나타난 특징은 단일어 (감탄사, 된소리화, 등), 합성어 (의미 변화), 파생어, 명사구, 동사구, 형용사구와 부사구 형태로 구분할 수 있다. 웹툰 ‘연애혁명’에 나타난 한국 청소년 언어를 여섯 가지로 분류하였지만 하나의 형태는 여러 가지 분류적인 특징을 가지고 있었다.

키워드 : 청소년 언어, 웹툰, 연애혁명, 비속어, 통신언어, 외국어, 콩글리시, 약어, 유행어